

վերջնական ուսուցիչները, թէ արանք ոչինչ ունենալու և չեն դասերի մէջ փոփոխութիւն լինելու ղեկավարում:

Նոր ծրագրով կարուսէի և ձեռնարկով դասերը կ'աւելի աւել պահանջները են, փոփոխել են նաև ուրիշ առարկաների ծրագրերը, ծածկայ ուսումը վերածել 6 տարւոյ վայր, առանց սակայն վերցնելու բաժնի աւանդները:

Ի վերջոյ, իբրև բարենորոգման առաջին քայլը, դպրոցի բացման օրըք ամենայն անհնարօրէն ուսուցչութիւն և դաստիարակչութիւն անող և դեռ աշխատանքի ընդունակ ուսուցչուհիներ վերցնել են հայոց վարչակարգութեան դասերը (տասնական տարեկան դաս տարւոց յետոյ) և ստեղծել նկարչութեան ուսուցչին իբրև մասնագէտ, որ հայոց դպրոցում չէ էլ ստեղծած:

Բնականաբար այս անտեղի դասարանային ու կարգաւորութիւնները անբաւարար էին և հարաւայեց բաւարարութիւն տալ զրկւած ուսուցչին՝ վերադարձնելով նրա դասերը, նորոգել քաղաքի նաև դպրոցի հոգաբարձութիւնը, սակայն դպրոցում դեռ աւելու է կատարել խառնակութիւն:

Մասնաւոր ժամանակ իր անբաւարարութիւնը յայտնեց հոգաբարձութեան նախագահին և հրամայեց բաւարարութիւն տալ զրկւած ուսուցչին՝ վերադարձնելով նրա դասերը, նորոգել քաղաքի նաև դպրոցի հոգաբարձութիւնը, սակայն դպրոցում դեռ աւելու է կատարել խառնակութիւն:

Հոգաբարձութեան զարգացումը պիտի մնայ աղջկանց պրոֆեսիոնալ դպրոցի և ճարտարագիտական դպրոցի հայախօս ընտանիքներին մայրեր պատրաստող:

Պէտք է յուշարկ, որ դպրոցի ներկայ հոգաբարձութիւնը կողմէ իր մի երկու անգամի անգիտակցաբար դրոշմած սխալը և կատարողով նոր սկզբունքով, որով առաջնորդվել է մեր պաշտօնի մեծ բանաստեղծ Ս. Պատկանեանը Արհեստագործ դպրոցի դարպասով վրա գրել տալով՝ «Բանակ ձեռքը չի մտնում»:

Գործը ներկայ աննախանձելի դրութիւնը այսպիսի կարգաւորութիւններով չի բարելաւվել, նրա պատճառները թող ուրիշ տեղ փնտռեն և շուտ էլ դառնան Գործը պահանջ է սիրող և առաջնորդող սիրտ: Գտնէք այդ սիրտը և կատարողով:

Նորոշանքներ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս մարտի 16-ին լրանում է հայ նշանավոր դրամատուրգ Գրիգորի Սունդուկեանցի, որի և Մշակույթ առարկաւոր աշխատակից Համալի մասիւն տարիները Ուսարալի է արձանագրել, որ մեր դրամական շրջանները, արձանագրել տալով հասարակութեան զգացմունքներ, որոնք են նուրբը հանգուցալի յիշատակին յատուկ երկրորդը: Այսպէս օրինակ՝ ուրբաթ, մարտի 16-ին, Գրիգորի-Գիւրգորիական Մարտի յօւր-նիստը նուրբում էր լինի Գ. Սունդուկեանցի յիշատակին Մարտի 16-ին, Հայ Գործընդիւն Ընկերութիւնը կազմակերպում է նորային երեկոյի Արտիստական Ընկերութեան շինութեան մէջ ժամկալ է, որ միւս հիմնարկութիւններն են օրինակ Գրիգորիական Ընկերութիւնը, Ժողովրդական Տան հայկական սեկցիան, Ազգապահպան Ընկերութիւնը, Նորային մշակույթի իրանք մասնակցութեան ձեռք այդ առիթով:

Մարտի 4-ից երկարադրութեան զբոսարկ կազմակերպել կողմանակ լրագործի զբաղման մէջ տեղի են ունենում խորհրդակցութիւններ զինդանտեսական գործի առիթով Տիմոֆեյեւի նախագահութեամբ:

Այսօր լրացաւ յայտնի հայ երաժշտագետ Մալար Սեմյակեանի մասիւն տարեկիցը: Այդ առիթով մեզ տեղեկացնում են, որ հանգուցեալի արարչական Ս. Սեմյակեանի զինում է պատշաճաւոր իշխանութեան թոյլատրութիւն խնդրելով հանգանակութիւն բնաւոր հանգուցեալ երաժշտագետի յիշատակը յարգելու շրջանում, որպէսզի հանգանակված զոհարարը կարելի լինի վերջի վերջոյ հրատարակութեան յանձնել հանգուցեալի անտեղի կազմակերպական գործունէութեան և մասնաւորապէս հանգուցեալի գերեզմանի վրա, որ համարեա հասարակութիւն է դնում:

Այս տարվա ապրիլի 28-ից մինչև մայիսի 4-ը Պետերբուրգում կայանալու է զինութիւնների ձեռնարանի միջազգային կոնգրեսը, որ վերջնականապէս լուծվելու է այն հարցը, թէ Ռուսաստանը անհրաժեշտ է զանգուցնել զինդանտեսական տարբերութիւնները:

Վաղը, հինգշաբթի օրը, Բագուի հայ դրամատիկական խումբը դերասան Զարիֆեանի ղեկավարութեամբ Արցախական թատրոնում կը ներկայացնէ «Յն Երթաւ» պիւս, որում Պետրոսիտի զբոս աստղին անգամ կը կատարէ դերասան Զարիֆեանը:

Բագուի միլիտանտեր Հ. Ա. Թադէվլ 500 ռուբլի է նուրբի թիֆլիսի «Շապի» Ընկերութեանը:

Ձեռնարկված է թիֆլիսի Ժողովարանի սեփական շէնքի կառուցման նախագիշակաւ արխատանքներին:

Շուառով թիֆլիսի 1-ին Փոխադարձ Վարկի Ընկերութիւնը կը տեղափոխվի իր նոր սեփական շէնքերէն՝ Սօլալիկայա փողոցի վրա:

Վաղը երգել Շահ. Մուրադեանի համարին և Արախտական Ընկ. համերգային զանգուցում:

Մարտի 16-ից (Սիւնի 28-ը) մեզ գրում են փետրվարի 24-ից. Վերանայնութիւնը շատ տաք են Անաստեաների կեր շատ թանգ է դարձան իկալ 13—15 ր., խոտի փնջանը 3 ր.—2 ր. 50 կ.: Գիւրգորայցում տարածված են կարմրուկ, բուրբուր, փորհարներ, աչքացաւ և ականջացաւ, որոնք շատ վնասներ են հասցնում:

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

Ժողովրդական Տան թատրոնում Երկուշաբթի, մարտի 4-ին, Ժողովրդական Տան բնի վրա հայկական սեկցիայի հերթական ներկայացմանը խաղացվեց «Նեփէֆի» Երկուշաբթի երաժշտական խումբի կողմէ:

Ներկայ սեկցիան հայկական ներկայացումները սա առաջինն էր, որի վրա բնութագրական խնամք էր դրվել (հաշիւ չառած Հայոց Երաժշտական Ընկ. խմբի ներկայացումները), սակայն խաղը թուր անցաւ:

Դերասաններ օր. Նիթարեան (որ և բնութագրեց), որ կատարում էր տիկին Գոթովիցի պատմականատու և բարդ հոգեբանական դերը, խաղում էր զգացմունք, սակայն հայերէնի վատ ատղանդութեան հետ նա չէր սովորել նաև իր դերը և խօսակցութեան վերջաւորութիւնները կուէր տալու:

Իր աշխույժ խաղով մի անգամի փայլ տուեց պ. Գալստեան Գոթովիցի օրգու դերում:

Հասարակութեան կողմից դերասաններ օր. Նիթարեանին՝ ըստ ծափահարութիւնների տակ մասնակցից թարմ ծաղիկներէջ մի ընծայ:

Թատրոնը միայն կիսով չափ էր լեցել: Սեկցիայի հերթական ներկայացումը նշանակված է շաբաթ, ամսի 9-ին:

Դ Ր Ա Մ

Երկուշաբթի, մարտի 4-ին, Արախտական Ընկերութեան թատրոնում Բարատովի և Բիւնեվիլի ուսուցչի ղեկավարութեամբ արտադրական խումբը տուեց իր առաջին ներկայացումը՝ Զուլեյխանի «Հայրենիք» դրամայով: Գլխավոր դերերում՝ Մարգարիտ դերում հանդէս եկաւ տիկին Պախալովան, իսկ Մարգարիտ զօր՝ Շիֆուրի դերում՝ Բորիսով: Պատմական շիֆուրի դերը կատարում էր Կոլոզովը: Այս երեք պատմականատու դերերն ևս կատարողներ տարան մեծ աջողութեամբ: Պախալովան զեղեցիկ կերպով պատկերացրեց իր ըմբոս, անհուկ, անձնական հոգու քաղաք յուր-զուլեյխան և երէկները: Շիֆուրը, գեղական ազնուական հին առաջնորդութեանը և հայեացքները սարուկ, մինչև վերջը հասարակութիւնը տալով անհուկութեանը և հայեացքները, իրարից հեռու, հասկանալով պատմի խնդիրը, Բորիսովի զեղեցիկ խաղով հանդէս եկաւ իբրև տիկին ներկայացուցիչ իր դասակարգի: Թատրոնը զբոսել լի էր: Ուրեք ինչպէս երևում է, բաղկացած է լուրջ ոյժերից:

ՀԱՆՐԱՍՏՈՒՄՆԵՐԸ ԲԱԳՈՒՄ

Բագու, 1 մարտի Փետրվարի 24-ին, ցերեկով, Բագուի Հայոց Կուլա. Միութեան զինդանտեսական սեկցիայի դրամատիկ խումբը հինգերորդ անգամ լինելով բնի հանգ Շահիթի «Հին Նիկիտաների թատրոն»-ցերեկում, իսկ իր-բորդը Թադիկով թատրոնում, իսկ վերջին երկուսը եղբ. Մայիլեանների մեծ օպերային թատրոնում:

Չնայած որ երկրորդ ներկայացումը խմբի վերջին ներկայացումն էր յայտարարված, սակայն տոմսակների ձեռքից ձեռք խնդրեց Թադիկովի խմբին կրկին խաղալ այդ պիւսը երրորդ, չորրորդ և հինգերորդ անգամ, և այս անգամ թատրոն-ցերեկի ազատ չէ լինելու պատճառով նախ թադիկովի և յետոյ էլ եղբ. Մայիլեանների թատրոնում:

Այդ հինգ ներկայացումներից ամենաաշուրջ խաղի տեսակէտից երկրորդ ներկայացումն էր, իսկ բնական է ֆեֆիաների տեսակէտից չորրորդը, որովհետև եղբ. Մայիլեանները ղեկավարութեամբ Արցախական թատրոնում կը ներկայացնէ «Յն Երթաւ» պիւս, որում Պետրոսիտի զբոս աստղին անգամ կը կատարէ դերասան Զարիֆեանը:

Մայիլեանների թատրոնը բնականապէս անկէ մեծ յարմարութիւններ ունի, քան թէ Երկուշաբթի կանգ կառնեց երկրորդ ներկայացման վրա, որովհետև հնարաւորութիւն ունենաց զնախադասելու խմբի խաղը, ինչ վերաբերում է պիւսի զեղեցիկ մասին և բնական է ֆեֆիաներին, կասեց, որ խումբը ամեն ջանք գործ էր դրել նրանց աշուրջութեան վրա, և մեղադրեց, ի հարկէ, ինքը չէ, եթէ Բագուի խաղը բնականապէս անգամ համար շատ քիչ յարմարութիւններ են տալիս:

Ամբողջ սեկցիան ընթացքում շատ քիչ էր պատանի մեզ տեսնել մի այնպիսի ներկայացում, ուր ամենքն էլ, սկսած զլիւսաւոր դերակատարներից մինչև վերջին սատուարը, այնպէս սիրով վերաբերվէին իրանց պարտականութիւններին, ամեն ջանք գործ զննել պիւսի աշուրջութեան համար և զհարաւորականային այնպիսի բաւականութիւն պատճառէին հասարակութեանը:

Վանահօր դերը խաղում էր Զարիֆեանը, և պէտք է ասել՝ բաւական աշուրջ կերպով: Սկսած զրիմից, ձայնի երէկներէջ, խաղից՝ նա մի այնպիսի զեղեցիկ տիպ է տալիս պիւսի այդ զլիւսաւոր հերոսին, որ դիտողը սարսում է ամբողջովին նրա հետ միասին: Մասնաւոր չափազանց զեղեցիկ է նա իշխանուհու հետ ունեցած խօսակցութեան տեսարանում և պիւսի նախադրելին տեսարանում, երբ թողնում ու հեռանում է մենաստանից:

Նորը կարելի է ասել նաև Շահիթեան մասին արեղայի դերում: Որպէսզն ուսուցչական լինելով իր դերը, յարգելի դերասանը մինչև վերջն էլ տանում է նրան մեծ աշուրջութեամբ: Միայն մի քանի տեսարաններում նրան խանգարում է չափազանց կոպիտ ձայնը: Արեղային մեղախօսիկ է և իրարից ներկայացում է նախադասելի տիպ: Չը նայած որ մի քանի տեսարաններ, ինչպէս օրինակ՝ Վանահօր և Աստղական տաճարի տեսարանը, երազի մէջ է կատարում, բայց և այնպէս նա պէտք է ընդհանուր կապ պահպանէ հերոսի հոգեկան ընդհանուր տրամադրութեան հետ, և չէ կարելի նրան գոռոմ-գոչելով տանել: Շահիթեան ամենաաշուրջ տեսարանները երրորդ և ամենաբարդ տեսարաններն են, մասնաւորապէս ամենաբարդը, երբ Սեղայի հեռախօսից յետոյ նա անհայտն դրութեան մէջ ընկնում: Իր շրջից յարգելի խաղերն է և արտասանում: Վերջինից փոքրիկ թիւրութիւններ ուղղելուց յետոյ Շահիթեանի կարող է արեղայի ամենաաշուրջ դերակատարներէց մէկը համարվել:

Կոլոզի դերը խաղում էր դերասան Անդրեանի, որ իր փոքրիկ, բայց պատմականատու դերում ցայտ տուեց իր ընդունակութիւնները: Նրա կոյրը այնքան ընկալուն էր իր շարժումներով, ձեռքով, խօսակցութեան եղանակով, տիպիկ դրմով, որ հանդիսականը ուղղակի հիանում էր նրանով: Ամեն մի խօսքը տեղին, զեղեցիկ, համապատասխան ինտոնացիայով ու ձեռքով:

Նորը կարելի է ասել նաև Սիւնիկեանի դերում: Նա մասին ճշմարտութիւն է քրմայապիսի դերութեամբ: Տիկին Արաքսիան չքնաղ Սեղա էր: Նա բաւական զեղեցիկ ու խոր ըմբռնել էր այդ երազ-կոյրի տիպը: Առանց մի աւելորդ շարժումի, ամեն մի քայլ չափած ու ձեռն, ջնջող շարժումներով, երաժշտական արտասանութեամբ՝ նա իր վրա էր բեռնում հանդիսականի ուշադրութիւնը:

Տիկին Կոլոզի էր Անդրեանի և իր փոքրիկ դերից կարողանում էր զեղեցիկ տիպ ստեղծել: Միայն չը զիտեց ինչու նա ամեն անգամ հեղայի գրիմով էր դուրս գալիս:

Լա. էին Միլոզյան (ձեռնակաւոր), Ոսկանեան (իշխան), ա. Սիւնիկեան (իշխանուհի), ա. Փառնաձեմ (զայիւկ), Աւետեան (ձեռնակաւոր), Նազար (Անաստ) և ծերանուշ:

Չնայած օրային միջանոյններ ու հովիկներ էին Արաքս, Անիւ, Արուս-Ոսկան և Ստեփանեան-Մարալեան:

Մնացածները ըստ կարողութեան պատկերացում էին անսամբը:

Վաղարշակ Թումանեան

ԳՐԱԿԱՆ-ԳԵՂԱԳԻՏԱԿԱՆ ՍԱԼՈՆԻՄ

Անցեալ ուրբաթ, մարտի 1-ին, սալոնի հերթական յօւր-նիստը զբոսեց Բախի Վարդանաւորներին: Եկան Ուրբաթականութիւնը եկաւ այն եղբայրացութեան, որ պատշաճ ձեռով այդ հոգաւոր տեսչութեանը վերջին նորինքի մասնակցութեամբ մի տարվայ ընթացքում անկարելի է պատմաստել իրանց սփռանքից, պահանջում է և թէ մեծ նուազանքներ և թէ երեցիկ շատ հմուտ խումբ: Սալոնը արտասահմանից ստացել էր չորս Աւետարանիչներ, զերմաներէն ու պիւսի թարգմանվէր հայերէն և ռուսերէն:

Ապա Տ. Նազարեան յայտնեց, որ Սալոնը ստանձնել է նախահանութիւն մօտ ապագայում թիֆլիսում տեսնու մեր վաստակները:

Մասնաւոր դերասան տաղանդաւոր կօթիկ Տեր-Դուրեանի 40. ամեայ բնականապէս զոր-ծուհեւորութիւնը Որդիւց հետեալ ուրբաթ հրաւիրել մեր զբոսական կուլտուրական հասարակութիւնների և ընկ. ներկայացուցիչներին ու նրանց մասնակցութեամբ կապ մի յօգեկանական յանձնաժողով:

Զբոսը շաբաթից և այն ուրբաթի փաստը, որ Սալոնի սկսած ընթացաւորում ու ձեռնարկում է ոչ միայն թիֆլիսում, այլ և զաւառներում: Տ. Նազարեան շալոնակ ստանում է զաւառից զբոսիչներին, որոնք ցուցմունքներ են խնդրում կապ մեկնելու և գաւառում նման երեկոյթներ:

Ուսովց և այն մասնաւորութեան մասին, որ թիֆլիսում հիմնվել հասարակական մի այնպիսի հաստատութիւն, որը շաղկապէ մեր բոլոր զբաղան-կուլտուրական ընկերութիւնները և լինի միևնոյն ժամանակ ժամանց զարգի բոլոր դասակարգերի ընտանիքների համար: Այս ընկերութիւնը պիտի զբաղւի մի լինելու և մեր երկրի համար բոլորովին նորութեամբ:

Ճանկութիւն յայտնվեց, որ պատանի-երկասարգութեան անհանգիստ է ընդ առաջ քալել և յատուկ երեկոյթներ զննել նրանց տրամադրութեան տակ: Թողնելով որ խօսեն իրանց փոքրիկ նիւթերի մասին ի հարկէ զբաղանութեան ու արուեստի շուրջ:

Հետեալ ուրբաթ, հերթական յօւր-նիստը նուրբում էր լինի զեղարեանի հարցերին և յատկապէս նկարչական ուղղութիւններին:

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

Մինք հարողեցիք, որ Լազարեան ձեռնարանի համար նոր կանոնադրութեան է կազմվել, որի հիման վրա նախկին կարգը ձեռնարանի հոգաբարձու պաշտօնի վերաբերում է նախկին կանոնադրութեամբ: Լազարեան ձեռնարանի պատուաւոր հոգաբարձու պաշտօնը պահանջում էր Լազարեան տոնիկ սերնդից սերունդ և հայ-ուսարաւորական եկեղեցու պատանոց ներկայացուցիչներ: Նոր կանոնադրութեամբ ներկայացուցիչները անհնում է Մեղիսեանի ուսուցիչ Թիմոֆեյեւի իշխանութիւնը:

Այդ հարցի առիթով «Утро России» թերթի մէջ ապովւմ է Հայերը և Լազարեան ձեռնարանը վերնադրով մի յօդուած, որ առաջ ենք դնում:

Մինչև այսօր, երբ խօսվում էր Լազարեան ձեռնարանի մասին, դա նշանակում էր, անկասկած, խօսել հայերի մասին: Դա շատ բնական էր. հայերն են ըստ անգիկ Լազարեան ձեռնարանի ամբողջ մի զարկ ընթացքում պահպանել են նրան իրանց միջոցներով, ուղղակի են ձեռնարանի իրանց զբաղանքներն Այժմ այդ անհին վերջ է դրվում:

Վախճանի սկիզբը զրկեց միևնոյնութիւնը խորհրդի որոշմամբ, որ հաստատեց կատարի առաջնորդ փոքրիկ Վաղարշեանի ձեռնարանի կանոնադրութիւնը, այն կանոնում, որոնք վերաբերում են ձեռնարանի պատուաւոր հոգաբարձուի կողմից մի անգամ միւսին անցնելուն:

Այդ կանոնադրութեան համաձայն, պատուաւոր հոգաբարձուի կողմից անցնում էր մինչև այժմ սերնդից սերունդ արական սեռի, ձեռնարանի հիմնարկի կողմից, որովհետև զանազան մասերից, հոգաբարձուի կողմից անցնում նրա փեսային, իշխան Արաքսեանի, որ կցեց իր տոհմական նաև Լազարեան տոհմանունը: ձեռնարանի պատ-

Գ Ա Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ՆՈՐ ԿԵԱՆԲ

Եւ, ներքոյ ստորագրող, բոլորովին բովիկից արեւ-ցողութիւնը ժողովրդին արկաբարտով և սկսեց ի վերջ չափով իրանց: Միւսովին զեղանակում շատ էւսն է Ս. Բ. Միլիկին: Գիւլի, Բն-ստորանի նաւ, սեփ. ա., 9 նոյեմբ. 1912 թ.: 88-դիվիզիոնների համար կարելի է դիմել՝ С. Петерб. порт. ам. № 371.

(Ու. 44507)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ երկրորդ ապագութեամբ և Ներսիսեան դպրոցի հրատարակութեամբ

„Գ Ր Ա Գ Է Տ“

ուղղարական ձեռնարկի առաջին գիրքը, որ Կովկասի ուսումն. շրջանի հոգաբարձուի կողմից թողարկված է որպէս դասարանական ձեռնարկ պետական միջնակարգ դպրոցների համար:

Ինչն է 25 կօպէկ:

Երկրորդ գրքի գին է 25 կօպ., երրորդ գրքի (մատուլի տակն է) գին է 30 կօպ. Կ պ մ գ ց Ի Գ:

Մ. Արեղեան, Ա. Արեղեան, Մ. Մատենեան: Իմիթ թիֆլիսի «Գիւլ» և միւս գրավաստեաներ:

167. 2—2

Գ Օ Տ Օ Ր Ա. ՇԱՀԱՐԱՔԱՆԸ ԲԵՐԼԻՆԻՄ

Զարուկում է ընդունել ամեն տեսակ հիւանդների և խորհրդակցութիւններ և կազմում պրոֆեսորներ հետ: Կար հասցէ՝ Berlin, N. W. Luisenstr. 67. Telefon Amt. Norden 92—74.

(Կ.) 148. 10—3

աւոր հոգաբար